

УДК 336.075

UDC 336.075

СИСТЕМА ІНВЕСТИЦІЙНОГО КОНТРОЛІНГУ НА АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Бойко В.В., кандидат економічних наук, Національний транспортний університет, Київ, Україна, tori704@bigmir.net, orcid.org/0000-0002-3312-5948

Рябоштан Л.Г., Національний транспортний університет, Київ, Україна, vvvega@ukr.net, orcid.org/0000-0002-7815-139X

THE INVESTMENT CONTROLLING SYSTEM AT THE MOTOR TRANSPORT ENTERPRISES

Boiko V.V., Ph.D., National Transport University, Kyiv, Ukraine, tori704@bigmir.net, orcid.org/0000-0002-3312-5948

Riaboshtan L.H., National Transport University, Kyiv, Ukraine, vvvega@ukr.net, orcid.org/0000-0002-7815-139X

СИСТЕМА ИНВЕСТИЦИОННОГО КОНТРОЛЛИНГА НА АВТОТРАНСПОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Бойко В.В., кандидат экономических наук, Национальный транспортный университет, Киев, Украина, tori704@bigmir.net, orcid.org/0000-0002-3312-5948

Рябоштан Л.Г., Национальный транспортный университет, Киев, Украина, vvvega@ukr.net, orcid.org/0000-0002-7815-139X

Постановка проблеми. Для сучасної української економіки перевезення вантажів та пасажирів автомобільним видом транспорту є одним з видів економічної діяльності, який є привабливим з точки зору довгострокових інвестицій. Так, у 2017 році провідними сферами економічної діяльності за обсягами освоєння капітальних інвестицій (8,7% від загального обсягу) залишалися транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність [13]. Отже, удосконалення управління інвестиційною діяльністю підприємств транспорту відіграє важливу роль для розвитку економіки країни в цілому.

В динамічних умовах зовнішнього середовища управлінські рішення в сфері інвестицій на автотранспортних підприємствах приймаються недостатньо оперативно, ґрунтуючись, як правило, на інтуїції та професійному досвіді керівників. Це знижує економічний ефект інвестицій в сферу автотранспортних перевезень.

Зростання інвестиційної активності підприємств потребує формування координуючої системи забезпечення прийняття управлінських рішень, спрямованих на розробку та реалізацію інвестиційної стратегії, яка дозволяє адаптувати інвестиційну діяльність підприємства до змінності можливостей його економічного розвитку.

Аналіз публікацій та постановка завдання. Проблеми розробки та впровадження системи контролінгу інвестиційної діяльності на підприємствах розглядалися у багатьох наукових працях вітчизняних та іноземних науковців. Серед них потрібно виділити роботи іноземних авторів [5, 6, 11, 18]: Е. Майера, Р. Мана, С.Г. Фалько, Д. Хана, Н.Г. Данілової, А.В. Медведєва, І.А. Маркіної та праці вітчизняних дослідників [1, 3, 4, 9, 10, 12, 14, 15, 17]: І.О. Бланка, О.О. Терещенка, С.В. Івахненко, І.Є. Давідовича, Є.А. Уткіна, Г.Ф. Шепітко. Аналізуючи опубліковані праці науковців, можна зробити висновок, що актуальними, але недостатньо розробленими, на наш погляд, є теоретичні питання формування системи інвестиційного контролінгу на вітчизняних підприємствах.

Тому головним завданням дослідження є на основі аналізу сучасних теоретичних підходів до формування системи інвестиційного контролінгу і практичного досвіду вітчизняних автотранспортних підприємств обґрунтувати основні елементи системи інвестиційного контролінгу і визначити її місце в системі управління суб'єктом господарювання.

Основна частина. Інвестиційна діяльність підприємств підпорядковується реалізації загальних цілей їх розвитку в умовах динамічних змін зовнішнього та внутрішнього середовища. Розроблена інвестиційна стратегія підприємства адаптує інвестиційну діяльність до змінності можливостей його економічного розвитку і визначає межі його інвестиційної активності. Для реалізації інвестиційної стратегії система управління інвестиційною діяльністю повинна бути ефективною. Забезпечення ефективності інвестиційного менеджменту потребує створення системи інвестиційного контролінгу, яка в той же час є складовою системи стратегічного контролінгу підприємства [16].

Як зазначалось в [2] інвестиційний контролінг є координуючою системою забезпечення взаємозв'язку між інвестиційним плануванням, аналізом і контролем, яка створює інформаційну базу для обґрунтування управлінських рішень в сфері інвестиційної діяльності підприємства, забезпечуючи ефективне функціонування суб'єкта господарювання в довгостроковій перспективі. Головною метою інвестиційного контролінгу є забезпечення успішної реалізації інвестиційної стратегії підприємства. Основне завдання інвестиційного контролінгу полягає в забезпеченні керівників, менеджерів, власників підприємства аналітичними даними для прийняття ефективних управлінських рішень, спрямованих на досягнення мети інвестиційної стратегії підприємства. Така система дозволяє відслідковувати, координувати та оптимізувати процеси прийняття управлінських рішень, які пов'язані з інвестиційною діяльністю підприємства.

З цієї точки зору, система інвестиційного контролінгу являє собою синтез елементів інвестиційного планування і контролю, аналізу і моніторингу з подальшою розробкою рекомендацій для прийняття управлінських рішень (рис. 1).

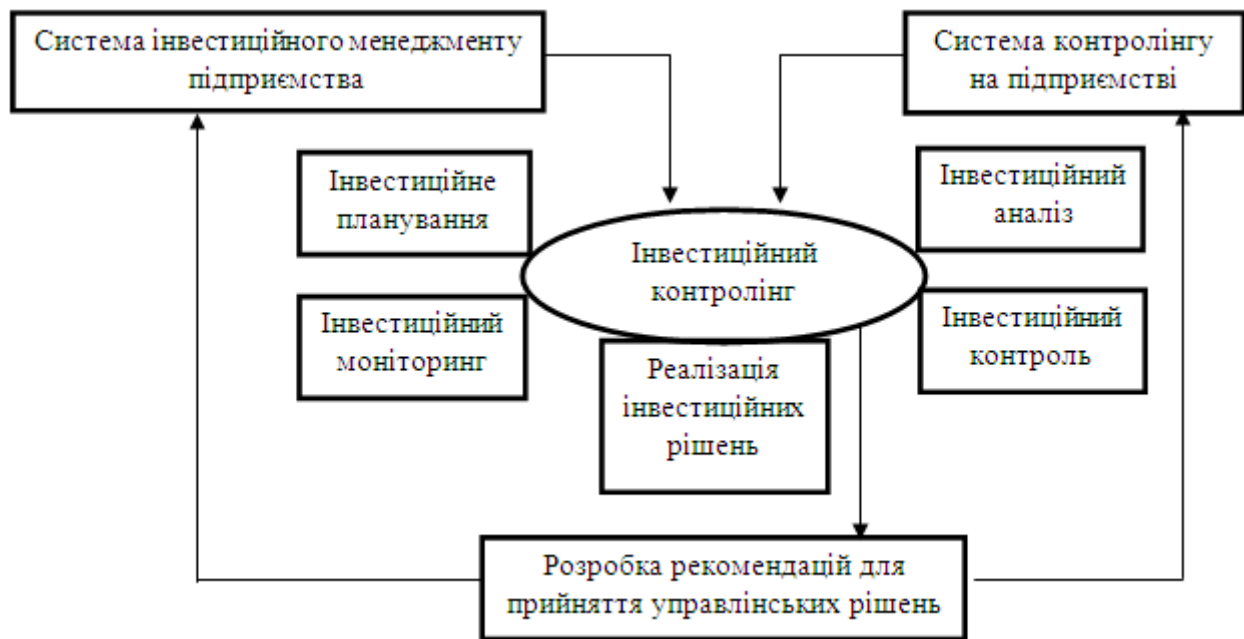

Рисунок 1 – Місце системи інвестиційного контролінгу в системі управління автотранспортним підприємством
Figure 1 – The position of the investment controlling system in the management system of the motor transport enterprise

До основних елементів системи інвестиційного контролінгу належать: об'єкти (управлінські рішення в сфері інвестиційної діяльності), предмети (індикатори, які характеризують стан інвестиційної діяльності), суб'єкти (служби контролінгу чи окремі працівники, які є відповідальним за виконання завдань контролінгу), інструменти (методи і процедури, які використовуються в процесі інвестиційного контролінгу), функції та завдання контролінгу.

Функціями інвестиційного контролінгу на підприємстві є:

- формування, спостереження і координація системи інвестиційного планування;
- формування, спостереження і координація системи інвестиційного контролю;
- формування, спостереження і координація системи інвестиційного аналізу;
- формування системи моніторингу інвестиційної діяльності;
- оцінка моделей прийняття управлінських рішень в інвестиційній діяльності;
- розробка рекомендацій щодо нормалізації інвестиційної діяльності підприємства;
- координація організаційної структури і управління персоналом;
- консультування керівництва підприємства.

Успішна реалізація зазначених функцій забезпечується вирішенням наступних завдань [1, 6, 15]:

- координація стратегічних, поточних та оперативних цілей і завдань інвестиційної діяльності;
- координація в межах інвестиційного планування;
- спостереження за показниками інвестиційної діяльності, визначення та аналіз розмірів відхилень фактичних значень показників від запланованих і причин цих відхилень;

- координація в межах здійснення процесу інвестування;
- координація інформаційного забезпечення планування та контролю інвестиційної діяльності;
- узгодження інвестиційного планування та контролю зі схожими процесами в інших сферах діяльності підприємства;
- забезпечення постійного аналізу інвестиційних ризиків та можливостей;
- інтеграція обробки інформації в інвестиційній сфері в інформаційну систему всього підприємства;
- рапортування та надання рекомендацій за результатами контролінгу керівництву підприємства, його структурних підрозділів.

Впровадження системи інвестиційного контролінгу передбачає таку організацію діяльності щодо надання незалежних і об'єктивних оцінок ефективності інвестиційного планування і контролю, аналізу і обліку, процесу прийняття управлінських рішень, які вже використовуються на підприємстві, яка повинна сприяти отриманню вищим керівництвом обґрунтованої впевненості в досягненні стратегічних завдань розвитку підприємства.

Ефективність системи інвестиційного контролінгу залежить від організації контролінгу на всіх рівнях управління на підприємстві. Тому здійснення контролінгу інвестиційної діяльності підприємства передбачає одночасну дію комплексу контролінгових систем, які базуються на результатах фінансового, технічного та інших видів контролінгу.

Загальні принципи формування системи інвестиційного контролінгу на підприємстві залежать від організаційної структури інвестиційного менеджменту підприємства, яка інтегрована в організаційну структуру управління підприємством. Формування системи інвестиційного контролінгу повинно відбуватися на принципах [1]: комплексності, вимірюваності, об'єктивності, своєчасності, гнучкості та економічності – це дозволить системі функціонувати ефективно.

Треба відзначити, що об'єктивно існують обмеження для створення системи інвестиційного контролінгу, а саме: вартість системи, стадія економічного розвитку та розмір підприємства, кваліфікація персоналу. Крім того, система контролінгу інвестицій повинна бути адаптована до мінливих умов зовнішнього і внутрішнього середовища, реагуючи на його зміни.

При створенні системи інвестиційного контролінгу необхідно враховувати стадію життєвого циклу підприємства, оскільки особливості інвестиційної діяльності підприємств на різних стадіях свого розвитку полягають в різних рівнях інвестиційного потенціалу, інвестиційного ризику, можливостях залучення капіталу для фінансування інвестицій, обсягах інвестиційної діяльності та її формах.

На стадії створення підприємства метою стратегічного контролінгу є забезпечення виживання підприємства, створення стійких конкурентних переваг для довгострокового розвитку, а головним завданням інвестиційного контролінгу є розробка системи планування інвестиційної діяльності, системи обліку її результатів та інформаційного забезпечення. На стадії життєвого циклу підприємства «зростання» головною метою стратегічного контролінгу є підтримка і розвиток стійкої конкурентної переваги, а завданнями інвестиційного контролінгу є виокремлення центрів відповідальності, розробка системи підконтрольних показників, остаточне формування облікової системи. На стадії життєвого циклу «стабілізація» завданнями інвестиційного контролінгу є удосконалення методів контролінгу, вибір методів попередження інвестиційних ризиків, аналіз варіантів подальшого розвитку підприємства. Стадія життєвого циклу підприємства «скорочення» передбачає пошук шляхів уникнення банкрутства, подальшого довгострокового розвитку підприємства (перехід на новий цикл розвитку). В цьому сенсі завданнями інвестиційного контролінгу є розробка заходів, спрямованих на зниження витрат, розгляд варіантів продажу активів, аналіз альтернативних варіантів розвитку. Можливим є скорочення або ліквідація служби контролінгу за умови припинення діяльності підприємства.

Розмір підприємства впливає на те, чи буде виокремлено службу інвестиційного контролінгу на підприємстві та як вона буде включена до системи управління суб'єктом господарювання.

На малих підприємствах, з простою лінійною організаційною структурою управління, в зв'язку з малим обсягом інвестиційної діяльності, функції її управління, як правило, виконує керівник підприємства. В цьому випадку служба контролінгу і зокрема інвестиційного контролінгу не виокремлюється. Окремі обов'язки контролера виконує або керівник планово-економічного відділу, або фахівець цього відділу.

Для більшості середніх та великих автотранспортних підприємств характерними є лінійно-функціональна, проектна та матрична організаційні структури управління.

Для підприємств з лінійно-функціональною організаційною структурою функції інвестиційного управління покладаються на службу управління інвестиційною діяльністю або

спеціального інвестиційного менеджера, які знаходяться у складі планово-економічного відділу підприємства. Така служба (менеджер) здійснює управління всіма аспектами інвестиційної діяльності підприємства, координуючи це управління з центрами управління операційною та фінансовою діяльністю підприємства. На підприємствах з проектною організаційною структурою створюються проектні команди для реалізації реальних інвестиційних проектів або для управління портфелем фінансових інструментів інвестування, управління якими забезпечують керівники проектних команд, які підпорядковуються безпосередньо керівникові підприємства чи його заступнику з економічних питань. На підприємствах з матричною організаційною структурою проектний принцип управління інвестиційною діяльністю доповнюється функціональним принципом. Інвестиційні менеджери мають подвійне підпорядкування: керівникам функціональних служб центрального апарату управління і керівникові відповідного проекту.

За таких структур або передбачається виокремлення служби інвестиційного контролінгу в самостійний відділ, який підпорядковується безпосередньо керівникові підприємства, або може бути передбачено виокремлення групи в складі планово-економічного відділу, або організація тимчасової групи для вирішення поставлених інвестиційних завдань.

Проведене дослідження вітчизняних літературних джерел та практики функціонування окремих українських автотранспортних підприємств дозволило встановити, що на підприємствах відсутня комплексна система інвестиційного контролінгу, а його окремі завдання і функції виконуються, як правило, фахівцями планово-економічних підрозділів. Впровадження на вітчизняних підприємствах системи контролінгу взагалі та інвестиційного контролінгу зокрема потребує переосмислення традиційних структур управління, їх змінення.

Створення системи інвестиційного контролінгу на підприємстві доцільно в межах концепції управління окремими аспектами господарської діяльності підприємства на основі «центрів відповідальності». Це передбачає формування на підприємстві для управління інвестиційною діяльністю структурного підрозділу, керівник якого несе відповідальність за використання наданих йому інвестиційних ресурсів і отримання необхідного прибутку на інвестований капітал.

Отже, в такому разі функції інвестиційного контролінгу повинен виконувати менеджер (контролер, інспектор), який призначається керівником підприємства і повинен бути незалежним від діяльності, яку він перевіряє. Таким чином, контролер з інвестиційних питань є радником та інформаційним партнером керівників підприємства. У процесі виконання цієї функції служби контролінгу здійснюють консультування менеджменту та керівників підприємства з питань оптимізації поставлених цілей та вирішення поточних проблем.

Залежно від цілей та виконуваних функцій інвестиційний контролінг поділяють на стратегічний, поточний та оперативний [1]. Принципова відмінність між зазначеними напрямками контролінгу полягає у характері об'єктів планування і контролю.

Найважливішим цільовим орієнтиром стратегічного інвестиційного контролінгу є забезпечення ефективності діяльності підприємства в довгостроковому періоді (три і більше років) на основі управління інвестиційним потенціалом. Основою для стратегічного інвестиційного контролінгу є система стратегічного планування. Необхідною передумовою успішного стратегічного інвестиційного контролінгу є належний облік (фінансовий, управлінський, статистичний) і стратегічний контроль. До основних об'єктів контролю та аналізу відхилень у контексті стратегічного інвестиційного контролінгу належать: стратегічні цілі, які відображаються у фінансових і якісних показниках та характеристиках; зовнішні чинники, що покладені в основу довгострокового планування.

Поточний інвестиційний контролінг ґрунтується на цільових показниках, які визначені в межах стратегічного інвестиційного контролінгу. Головною метою поточного інвестиційного контролінгу є організація управління досягненням поточних (до одного року) інвестиційних цілей підприємства. Важливими складовими поточного інвестиційного контролінгу є система фінансового обліку, поточного контролю та поточних інвестиційних планів (річних з розбивкою по кварталах), до яких належать: план доходів та витрат, план грошових потоків, балансовий план, план обсягів інвестиційної діяльності за формами інвестування.

Оперативний інвестиційний контролінг базується на розроблених короткострокових (на декаду, місяць) планових завдань щодо інвестиційного забезпечення основних напрямків розвитку підприємства. Головною формою такого планового інвестиційного завдання є бюджет. Таким чином, важливими складовими оперативного інвестиційного контролінгу є управлінський облік, бюджетний контроль та система бюджетів, яка повинна узгоджуватись з системою бюджетів фінансового контролінгу.

Основний зміст поточного та оперативного інвестиційного контролінгу полягає в систематичному порівнянні фактичних показників інвестиційної діяльності підприємства із

запланованими та в аналізі відхилень. Ідентифікація фактичних показників і визначення їх відхилень від планових здійснюється на основі даних управлінського обліку. Важливим при цьому є облік доходів та витрат, грошових потоків у розрізі окремих видів інвестицій, окремих проектів.

Виявлення в процесі контролю відхилення сигналізують необхідність корекції планів чи інвестиційної діяльності. Конкретні рекомендації щодо корекції планів повинні формуватися лише після ретельного аналізу причин відхилень та їх інтерпретації.

Як було зазначено, метою інвестиційного контролінгу є координація менеджменту через безперервне інформаційне забезпечення керівників всіх рівнів управління підприємства про плановий і фактичний стан об'єктів інвестиційного управління, що відображається в показниках. Таким чином, інформаційне забезпечення інвестиційного контролінгу передбачає спостереження, облік та аналіз показників, які формуються за рахунок як зовнішніх так і внутрішніх джерел інформації.

Після обробки, узагальнення і аналізу результати інвестиційного контролінгу оформляються у формі звітів, доповідних записок, аналітичних оцінок, рекомендацій, прогнозів, які використовуються керівниками як основа для прийняття і реалізації рішень, спрямованих на усунення недоліків і використання нових можливостей в розвитку підприємства.

Завдяки рапортуванню забезпечується зворотній інформаційний зв'язок між контролінгом та відповідним носієм рішень. На основі вивчення отриманих рапортів менеджмент вживає оперативних заходів щодо корекції цільових планових показників, а також щодо підвищення ефективності діяльності підприємства. Важливим завданням контролінгу в цьому зв'язку є розроблення системи мотиваційних стимулів щодо досягнення поточних цілей.

Враховуючи особливості інвестиційної діяльності вітчизняних автотранспортних підприємств, на нашу думку, для підприємств виправданною є система інвестиційного контролінгу, яка спрямована на координацію системи планів, синхронізації різних видів обліку, аналізу відхилень фактичних показників від планових і контролю за виконанням рішень.

Система інвестиційного контролінгу може вважатися ефективною, якщо вона своєчасно виявляє недоліки на кожному етапі інвестиційного процесу, попереджає виникнення недостовірної інформації, а також виявляє недостовірну інформацію, яка викривлює уявлення про реальний стан справ.

Висновки. На основі проведеного дослідження теоретичних підходів розвитку теорії формування системи інвестиційного контролінгу обґрунтовано основні елементи системи контролінгу інвестиційної діяльності підприємств і визначено її місце в системі управління підприємством. Завдання розвитку, які постають перед керівниками підприємств автомобільного транспорту, можна вирішити завдяки запровадженню елементів стратегічного, поточного та оперативного інвестиційного контролінгу.

Висновки, які мають суттєве значення для організації ефективного функціонування інвестиційного контролінгу на підприємстві полягають в наступному: інвестиційний контролінг не замінює функції управління інвестиційною діяльністю, а представляє елемент системи управління підприємством; метою інвестиційного контролінгу є попередження виникнення інвестиційних ризиків і підвищення ефективності інвестиційної діяльності; для забезпечення організаційної єдності процесів інвестиційного контролінгу і управління розвитком підприємства постановка мети і завдань інвестиційного контролінгу повинна базуватися на визначенні і постійному відслідковуванні цілей і напрямку розвитку підприємства, стратегій управління ним відповідно до кон'юнктури ринку.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента / И.А. Бланк. Т1 – К.: Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. – 536 с.
2. Бойко В.В., Рябоштан Л.Г., Контролінг інвестиційної діяльності на автотранспортних підприємствах / В.В. Бойко, Л.Г. Рябоштан // Управління проектами, системний аналіз і логістика. – К.: НТУ, 2017. – Вып. 20. – С. 5–12
3. Давидович І.Є. Контролінг: [навч. посібник] / І.Є. Давидович. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 552 с.
4. Івахненко С.В. Фінансовий контролінг: методи та інформаційні технології. / С.В. Івахненко, О.В. Мелих – К.: Знання, 2009. – 319 с.
5. Ананькіна Е.А. Контролінг як інструмент управління підприємством / Е.А. Ананькіна, С.В. Данилович, Н.Г. Даниловичіна. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 279 с.
6. Кузнецов Б.Т. Финансовый менеджмент. Учебное пособие для студентов / Б.Т. Кузнецов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 415 с.
7. Лещук Г.В., Жила В.С. Теоретично-методологічні засади інвестиційного контролінгу [Електронний ресурс] / Г.В. Лещук, В.С. Жила // Науковий вісник Ужгородського національного

університету. – 2016. – № 6. – С. 50. – Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/6_2_2016ua/12.pdf.

8. Ліпич Л.Г., Інвестиційний контролінг – результат інтеграції інвестиційної діяльності та контролінгу / Л.Г. Ліпич // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2008. – №7. – С. 119–122.

9. Маркіна І.А. Контролінг для менеджерів: [навч. посібник]. / І.А. Маркіна, О.М. Таран-Лама, М.В. Гунченко – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.

10. Мельник Н.Г. Контролінг: курс лекцій / Н.Г. Мельник. – Т.: ТНЕУ, 2010. – 67 с.

11. Морозова Е.В., Процессы управления инвестиционным проектом и их контроллинг / Е.В. Морозова // Альманах современной науки и образования. – 2015. – № 12. – С. 101–106.

12. Нагорний Є.О. Інвестиційний контролінг у фінансовому забезпеченні розвитку аграрних підприємств [Електронний ресурс] / Є.О. Нагорний // Агросвіт. – 2016. – № 18. – С. 24 – Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/18_2016/5.pdf.

13. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

14. Прохорова В.В., Баранівська С.В. Механізм впровадження системи контролінгу на вітчизняних підприємствах / В.В. Прохоров, С.В. Баранівська // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2015. – № 49. – С. 140–145.

15. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: [монографія]. – К.: КНЕУ, 2004. – 268 с.

16. Чеснакова Л.С., Софійчук К.К. Концептуальна модель стратегічного контролінгу / Л.С. Чеснакова, К.К. Софійчук // Економіка транспортного комплексу: збірник наукових праць. – Х.: ХНАДУ. – 2014. – вип. 23. – С. 59–66.

17. Шепітко Г.Ф. Контролінг / Г.Ф. Шепітко. – К.: Видавництво Європ. Ун-ту, 2004. – 136 с.

18. Майер Э., Манн Р. Controlling für Einsteiger. Rezeptbuch zum Selbstaufbau eines Gewinn-Steuerungssystems (Ringeinband) R.Mann, E.Mayer / Haufe Verlag; Auflage: 6, überarb. A. 1995.

REFERENCES

1. Blank I.A. Basic issues of investment management. T1, K.: Elga-N, Nika-Center, 2001, 536 p.

2. Boiko V.V., Ryaboshtan L.G., Investment activity at motor transport enterprises / Boiko V.V., Ryaboshtan L.G. Projects management, system analysis and logistics. NTU, 2017. No. 20. p. 5–12

3. Davidovich I.E. Controlling: [Textbook]. K.: Center for Educational Literature, 2008, 552 p.

4. Ivakhnenkov S.V., Melih O.V. Financial Controlling: Methods and Information Technologies. K.: Knowledge (Znannya), 2009, 319 p.

5. Anankina E.A., Danilochkin S.V., Danilochkina N.G. and colleagues; Edited by Danilochkina N.G. Controlling as an enterprise management tool / M.: UNITI, 202–279 pp.

6. Kuznetsov B.T. Financial management. Manual for students. UNITI-DANA, 2005. p. 415.

7. Leshchuk G.V., Zhila V.S. Theoretical and methodological principles of investment controlling. Vol. 6, Part 2, 2016.

8. Lypych L.G. Investment controlling – the result of integration of investment activity and controlling. Novyyi Bulletin of the Volyn National University named after Lesia Ukrainka. 2008. № 7. p. 119–122

9. Markina I.A. Controlling for managers: [Textbook], K.: Center for Educational Literature, 2013, 304 p.

10. Melnyk N.G. Controlling / Course of lectures. Ternopil: TNEU, 2010, 67 p.

11. Morozova E.V., Processes of investment projects management and their controlling. Almanac of Modern Science and Education № 12. 2015. p. 101–106.

12. Nagorny Ye.O. Investment controlling in financial support for the development of agriculture companies. Agrosvit No. 18, 2016.

13. State Statistics Service of Ukraine official website. [Electronic source]. – Access mode: – <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

14. Prokhorova V.V., Baranivska S.V. Mechanism of system implementation at national enterprises. Journal of transport economics and industry. No. 49, 2015. p. 140–145.

15. Tereschenko O.O. Anti-crisis financial management at the enterprise: [monograph]. K.: KNEU, 2004. p. 268.

16. Chesnakova L.S., Sofiychuk K.K. (2014). Conceptual model of controlling the company / L.S. Chesnakova, K.K. Sofiychuk // Economics of the transport sector: Collected Works. H. : HNADU. Vol. 23. 2014. 59–66 p.

17. Shepitko G.F. Controlling. K.: Publishing house of Europe. Un Thu, 2004, p.136.

18. Mann R., Mayer E. Controlling für Einsteiger. Rezeptbuch zum Selbstaufbau eines Gewinn-Steuerungssystems (Ringeinband) / Haufe Verlag; Auflage: 6, überarb. A. 1995.

РЕФЕРАТ

Бойко В.В. Система інвестиційного контролінгу на автотранспортних підприємствах / В.В. Бойко, Л.Г. Рябоштан // Економіка та управління на транспорті. – К.: НТУ, 2018. – Вип. 7.

В статті обґрунтовано роль і місце системи інвестиційного контролінгу в системі управління автотранспортним підприємством. На основі критичного аналізу існуючих підходів сформульовано концепцію системи інвестиційного контролінгу підприємства, яка може бути використана на практиці як база для розробки індивідуальної системи інвестиційного контролінгу підприємства автомобільного транспорту.

Об'єкт дослідження – інвестиційна діяльність автотранспортних підприємств.

Мета роботи – на основі аналізу сучасних теоретичних підходів до формування системи інвестиційного контролінгу і практичного досвіду вітчизняних автотранспортних підприємств обґрунтувати основні елементи системи інвестиційного контролінгу і визначити її місце в системі управління суб'єктом господарювання.

Методи дослідження – загальнонаукові.

Забезпечення ефективності інвестиційного менеджменту потребує створення системи інвестиційного контролінгу, яка в той же час є складовою системи стратегічного контролінгу підприємства. Головною метою інвестиційного контролінгу є забезпечення успішної реалізації інвестиційної стратегії підприємства.

Впровадження системи інвестиційного контролінгу передбачає таку організацію діяльності щодо надання незалежних і об'єктивних оцінок ефективності інвестиційного планування і контролю, аналізу і обліку, процесу прийняття управлінських рішень, які вже використовуються на підприємстві, яка повинна сприяти отриманню вищим керівництвом обґрунтованої впевненості в досягненні стратегічних завдань розвитку підприємства.

Загальні принципи формування системи інвестиційного контролінгу на підприємстві залежать від організаційної структури інвестиційного менеджменту підприємства, яка інтегрована в організаційну структуру управління підприємством.

Треба відзначити, що об'єктивно існують обмеження для створення системи інвестиційного контролінгу, а саме: вартість системи, стадія економічного розвитку та розмір підприємства, кваліфікація персоналу. Крім того, система контролінгу інвестицій повинна бути адаптована до мінливих умов зовнішнього і внутрішнього середовища, реагуючи на його зміни.

Залежно від цілей та виконуваних функцій інвестиційний контролінг поділяють на стратегічний, поточний та оперативний. Принципова відмінність між зазначеними напрямками контролінгу полягає у характері об'єктів планування і контролю.

Висновки, які мають суттєве значення для організації ефективного функціонування інвестиційного контролінгу на підприємстві полягають в наступному: інвестиційний контролінг не замінює функції управління інвестиційною діяльністю, а представляє елемент системи управління підприємством; метою інвестиційного контролінгу є попередження виникнення інвестиційних ризиків і підвищення ефективності інвестиційної діяльності; для забезпечення організаційної єдності процесів інвестиційного контролінгу і управління розвитком підприємства постановка мети і завдань інвестиційного контролінгу повинна базуватися на визначенні і постійному спостереженні за цілями і напрямками розвитку підприємства, стратегій управління ним відповідно до кон'юнктури ринку.

Результати статті можуть бути використані для підвищення ефективності всього процесу управління інвестиційною діяльністю підприємства.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КОНТРОЛІНГ, СИСТЕМА ІНВЕСТИЦІЙНОГО КОНТРОЛІНГУ, ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, АВТОТРАНСПОРТНІ ПІДПРИЄМСТВА.

ABSTRACT

Boiko V.V., Riaboshtan L.H. The investment controlling system at the motor transport enterprises. Economics and management on transport. Kyiv. National Transport University. 2018. Vol. 7.

The role and the place of investment controlling system in the system of motor transport enterprise management are proved in the article. Based on critical analysis of existing methods, investment controlling system conception at enterprises has been formulated, which can be used in practice as the basis for individual investment controlling system development at motor transport enterprises.

The object of research is investment activity of motor transport enterprises.

The purpose of the article is to explain the investment controlling system main elements and to define its place in the subject management system in reliance on the analysis of modern theoretical approaches to the investment controlling system formation and national motor transport enterprises practical experience.

Methods of research are general scientific.

Performance assurance of investment management requires investment controlling system initiation, which is a part of enterprise strategic controlling. The investment controlling main aim is the provision of successful enterprise investment strategy realization.

Investment controlling system implementation foresees such an organization of activity, as for providing independent and objective performance assessments to the investment planning effectiveness and control, analysis and accounting, decision-making process, which have already been used at the enterprise and must promote a supported confidence to head administration in the achievement of strategic development enterprise tasks.

General principles of investment controlling system formation at the enterprise depend on an organizational structure of investment enterprise management, which is integrated in enterprise management organizational structure.

It must be noted, that objectively there are some restrictions as for investment controlling system initiation, in particular: cost of the system, economic development stage and business size, staff qualification. Besides, investment controlling system must be adapted to changeable conditions of external and internal environments and react to the changes.

According to aims and performed functions, investment controlling is divided into strategic, current and operative. An essential difference between mentioned directions consists in character of planning object and control.

Conclusions, which have a sufficient meaning for effective functioning of investment controlling at the enterprise are follows: investment controlling does not replace management functions to the investment activity, but represents the enterprise management system element; the investment purpose is the prevention of investment risks origin and the elevation of investment activity. Both goals and investment controlling tasks establishment must be based on determination and constant aims observation and enterprise development directions, management strategies according to the market conjuncture towards providing an organizational unity of investment controlling processes and enterprise development management.

The results of the article may be used for effective upgrade of general process of investment enterprise activity.

KEYWORDS: INVESTMENT CONTROLLING, INVESTMENT CONTROLLING SYSTEM, INVESTMENT ACTIVITY, MOTOR TRANSPORT ENTERPRISES.

РЕФЕРАТ

Бойко В.В. Система инвестиционного контроллинга на автотранспортных предприятиях / В.В. Бойко, Л.Г. Рябоштан // Экономика и управление на транспорте. – К.: НТУ, 2018. – Вып. 7.

В статье обоснована роль и место системы инвестиционного контроллинга в системе управления автотранспортным предприятием. На основе критического анализа существующих подходов сформулирована концепция системы инвестиционного контроллинга предприятия, которая может быть использована на практике в качестве базы для разработки индивидуальной системы инвестиционного контроллинга предприятия автомобильного транспорта.

Объект исследования – инвестиционная деятельность автотранспортных предприятий.

Цель работы – на основе анализа современных теоретических подходов к формированию системы инвестиционного контроллинга и опыта отечественных автотранспортных предприятий обосновать основные элементы системы инвестиционного контроллинга и определить ее место в системе управления предприятием.

Методы исследования – общенаучные.

Обеспечение эффективности инвестиционного менеджмента требует создания системы инвестиционного контроллинга, которая в то же время является составляющей системы стратегического контроллинга предприятия. Главной целью инвестиционного контроллинга является обеспечение успешной реализации инвестиционной стратегии предприятия.

Внедрение системы инвестиционного контроллинга предполагает такую организацию деятельности по предоставлению независимых и объективных оценок эффективности инвестиционного планирования и контроля, анализа и учета, процесса принятия управленческих решений, которые уже используются на предприятии, которая должна способствовать получению высшим руководством обоснованной уверенности в достижении стратегических задач развития предприятия.

Общие принципы формирования системы инвестиционного контроллинга на предприятии зависят от организационной структуры инвестиционного менеджмента предприятия, которая интегрирована в организационную структуру управления предприятием.

Надо отметить, что объективно существуют ограничения для создания системы инвестиционного контроллинга, а именно: стоимость системы, стадия экономического развития и размер предприятия, квалификация персонала. Кроме того, система контроллинга инвестиций должна быть адаптирована к изменяющимся условиям внешней и внутренней среды, реагируя на ее изменения.

В зависимости от целей и выполняемых функций инвестиционный контроллинг разделяют на стратегический, текущий и оперативный. Принципиальное отличие между указанными направлениями контроллинга заключается в характере объектов планирования и контроля.

Выводы, которые имеют существенное значение для организации эффективного функционирования инвестиционного контроллинга на предприятии заключаются в следующем: инвестиционный контроллинг не заменяет функции управления инвестиционной деятельностью, а представляет элемент системы управления предприятием; целью инвестиционного контроллинга является предупреждение возникновения инвестиционных рисков и повышения эффективности инвестиционной деятельности; для обеспечения организационного единства процессов инвестиционного контроллинга и управления развитием предприятия постановка целей и задач инвестиционного контроллинга должна базироваться на определении и постоянном наблюдении за целями и направлениями развития предприятия, стратегий управления им в соответствии с конъюнктурой рынка.

Результаты статьи могут быть использованы для повышения эффективности всего процесса управления инвестиционной деятельностью предприятия.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: ИНВЕСТИЦИОННЫЙ КОНТРОЛЛИНГ, СИСТЕМА ИНВЕСТИЦИОННОГО КОНТРОЛЛИНГА, ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ, АВТОТРАНСПОРТНЫЕ ПРЕДПРИЯТИЯ.

АВТОРИ:

Бойко Вікторія Валеріївна, кандидат економічних наук, доцент, Національний транспортний університет, доцент кафедри економіки, e-mail: tori704@bigmir.net, тел. 0442803016, Україна, 01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 313, orcid.org/0000-0002-3312-5948.

Рябоштан Людмила Григорівна, Національний транспортний університет, здобувач, e-mail: vvvega@ukr.net, тел. 0442803016, Україна, 01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 313, orcid.org/0000-0002-7815-139X.

AUTHOR:

Boiko Viktoriia V., Ph.D., associate professor, National Transport University, associate professor, department of Economics, e-mail: tori704@bigmir.net, tel. 0442803016, Ukraine, 01010, Kyiv, M. Omelianovycha-Pavlenka str., 1, of. 313, orcid.org/0000-0002-3312-5948.

Riaboshtan Liudmyla H., National Transport University, department of Economics, aspirant, e-mail: vvvega@ukr.net, tel. 0442803016, Ukraine, 01010, Kyiv, M. Omelianovycha-Pavlenka str., 1, of. 313, orcid.org/0000-0002-7815-139X.

АВТОРЫ:

Бойко Виктория Валериевна, кандидат экономических наук, доцент, Национальный транспортный университет, доцент кафедры экономики, e-mail: tori704@bigmir.net, тел. 0442803016, Украина, 01010, г. Киев, ул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 313, orcid.org/0000-0002-3312-5948.

Рябоштан Людмила Григорьевна, Национальный транспортный университет, соискатель, e-mail: vvvega@ukr.net, тел. 0442803016, Украина, 01010, г. Киев, ул. М. Омеляновича-Павленка, 1, к. 313, orcid.org/0000-0002-7815-139X.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Бондар Н.М., доктор економічних наук, доцент, Національний транспортний університет, декан факультету економіки та права, Київ, Україна.

Бондаренко Є.В., доктор економічних наук, професор, президент Української академії інвестицій в науку і будівництво, Київ, Україна.

REVIEWER:

Bondar N.M., Ph.D., Economics (Dr.), associate professor, National Transport University, dean, faculty of Economics and Law, Kyiv, Ukraine.

Bondarenko Ye.V., Ph.D., Economics (Dr.), professor, President of Ukrainian Academy of Investment in Science and Construction, Kyiv, Ukraine.